

Forord til den danske udgave

Ideen til denne bog sprang frem som en djævelsk fristelse fra en virkelig frister under en gudstjeneste i Lewis' sognekirke i Headington, en forstad til Oxford. Prædikenen havde været kedelig, og Lewis' tanker gik på langfart – og ganske som seniordjævelen i sine breve råder juniorfristeren til, fik Lewis' djævel hans tanker væk fra Guds ord.

Lewis havde ellers taget alle forholdsregler. Han sad på sin faste plads bag en pille i den lokale kirke, hvor han havde placeret sig for ikke at intimidere præsten med sin tilstedeværelse – hvem ville ikke få koldsved over at skulle prædike for C.S. Lewis?

Bogen blev skrevet nogle år senere som føljeton i avisen *The Guardian* i 1941 og udkom som bog allerede i 1942. Derfor fylder krigen så meget i brevene, men på en højst overraskende måde.

Brevene er sjove og tankevækkende at læse, men Lewis brød sig overhovedet ikke om at skrive dem, og da han havde afsluttet det 31. brev, besluttede han aldrig at skrive flere. For selvom man kan kalde brevene for et fremragende forsvar for kristendommen i litterær form, havde

Lewis det svært med den såkaldte apologetik. Som han engang udtrykte det i en refleksion over sine møder i The Oxford Socratic Society, så elskede han at debattere og vandt som regel debatterne. Han gik ind i dem som en ridder, der i fuld rustning deltager i en turnering med sværd og lanse. Men efter at have vundet en debat og tværet modstanderen ud fulgte den næste tanke og de dermed forbundne følelser. Lewis følte efterfølgende en tomhed i sig, fordi hans sejr i debatten om et eller andet kristent dogme eller et forsvar for troen mod en ateist medførte tanken om, at det hele jo så hang på hans argument.

Så jo mere blændende brevene er i deres indirekte forsvar for kristendommens sandhed, des mere har Lewis følt, at han har kigget ind i Djævelens hule, og des stærkere måtte han føle, at han havde udsat sig for fristelser, som han end ikke kunne se til bunds i.

Da han derfor endelig fulgte opfordringerne til at fortsætte beretningen om seniordjævelens meritter, blev det i form af en skåltale ved afslutningsfesten på Fristernes Akademi. Den blev i 1959 bragt i *Saturday Evening Post* som en artikel.

I denne tale kritiseres særligt demokratiet, som det har udviklet sig efter anden verdenskrig, og uddannelses-

systemets forfald. Begge analyser er skarpe, velformulerede og bestemt aktuelle i dag.

Torben Bramming
Formand for det danske
C.S. Lewis Selskab

Til J.R.R. Tolkien

”Den bedste metode til at uddrive Djævelen,
hvis han ikke vil vige for skriftsteder,
er at håne og spotte ham, for han tåler ikke foragt.”

LUTHER

”Djævelen . . . den hovmodige ånd . . .
kan ikke holde ud, at man gør ham til grin.”

THOMAS MORE

Forord

Jeg agter ikke at forklare, hvordan den korrespondance, jeg her offentliggør, er kommet i min besiddelse.

Der er to lige store, modsatrettede fejltagelser, vi kan begå, hvad dæmoner angår. Den ene er slet ikke at tro på deres eksistens. Den anden er at tro på dem og nære en overdreven og usund interesse for dem. Dæmonerne glæder sig lige så meget over den ene fejltagelse som over den anden og lovpriser materialisten lige så meget som okkultisten. Den måde at skrive på, som kendetegner teksterne i denne bog, kan let imiteres, når først man har fået taget på det, men ildesindede eller letbevægelige mennesker, som kunne gøre forkert brug af dette, skal ikke lære det af mig.

Læserne bør hele tiden holde sig for øje, at djævelen er en løgner. Ikke alt, hvad Brandbæger siger, skal regnes for sandt end ikke set fra hans egen synsvinkel. Jeg har ikke forsøgt at identificere nogen af de mennesker, der nævnes i disse breve, men jeg finder det meget usandsynligt, at skildringerne af for eksempel pastor Spids eller klientens mor yder personerne retfærdighed. Der findes ønsketænkning i Helvede så vel som på jorden.

Til sidst skal jeg tilføje, at jeg ikke har forsøgt at tids-

fæste brevene. Brev 17 synes at være forfattet, før der for alvor blev indført rationeringer, men helt generelt synes den diabolske tidsdatering at være helt uafhængig af jor-disk tidsregning, og jeg vil ikke forsøge nogen nærmere redegørelse. Den store europæiske krig havde tydeligvis kun Brandbægers interesse i den udstrækning, den nu og da øvede indflydelse på det berørte menneskes åndelige tilstand.

C.S. Lewis
Magdalen College
5. juli 1941

Djævelske breve

1

Kære Malurt

Jeg har noteret mig, at du forsøger at styre din klient i retning af det rette læsestof og arbejder for, at han skal se så meget som muligt til sin ateistiske ven. Det forekommer mig imidlertid en smule naivt. Det lyder næsten, som om du forestiller dig, at vi skal holde ham ude af Fjendens favn ved hjælp af *argumenter*. Det kunne måske have været en brugbar metode, hvis han havde levet for nogle århundreder siden. Dengang vidste mennesker stadig så nogenlunde, hvornår noget kunne eller ikke kunne regnes for bevist, og hvis det var bevist, troede de virkelig på det. Dengang forbandt folk stadig viden med handling og var parate til at forandre deres livsførelse som konsekvens af logiske ræsonnementer.

I dag er det ved hjælp af ugeblade og lignende våben i høj grad lykkedes os at ændre ved det. Din mand har således lige siden sin barndom haft et dusin indbyrdes uforenelige filosofier til at spille fandango i sit hoved. Han tænker ikke så meget på, om bestemte udsagn er sande eller falske, men rubricerer dem mere efter, om de er 'teoretiske' eller 'praktiske', 'forældede' eller 'aktuelle',

'konventionelle' eller 'nyskabende'. Nej, det er ikke logik, men tanke kategorier og sprogbrug, der er vores bedste middel til at holde ham væk fra kirken. Spild ikke din tid på at prøve at overbevise ham om, at materialismen er *sand!* Få ham i stedet til at tænke, at den er stærk eller skarp eller djærv – at det er fremtidens filosofi. Det er den slags, han går op i, og ikke sandhedsværdi.

Problemet med at bruge logik er også, at vi på den måde giver Fjenden hjemmebanefordel. Han løber tilsyneladende aldrig tør for logiske argumenter, men når det gælder praktisk propaganda af den art, jeg anbefaler, har Han gennem århundreder vist sig at være Vor Fader i det Lave håbløst underlegen. Nej, hvis du forsøger dig med ren og skær argumentation, risikerer du bare at vække din klients fornuft, og hvis først den vågner, kan det få uoverskuelige konsekvenser. Selv om du måske kan fordreje en tankerække, så slutresultatet bliver i vores favør, vil du snart indse, at du derved har styrket en fatal menneskelig tilbøjelighed til at overveje universets store spørgsmål i stedet for at fokusere på strømmen af umiddelbare sansoplevelser. Din opgave er netop at få ham til at fokusere på denne strøm. Du må lære ham at opfatte dette som 'det virkelige liv' – og lad ham for Djævelens skyld ikke begynde at spørge sig selv, hvad han mener med 'virkelig'.

Du skal altid huske, at din klient ikke er ren ånd, som du er det. Fordi du aldrig har været menneske (meget usportsligt af Fjenden at erhverve sig den frygtelige fordel!), har du svært ved at forestille dig, hvor stor magt det, de kender, har over disse væsner. Jeg havde engang en klient, en sund ateist, som plejede at sidde på læsesalen i British Museum. En dag hvor han sad og læste, blev jeg pludselig opmærksom på en tankerække, der begyndte at gå ad Himlen til. Fjenden udnyttede selvfølgelig straks denne åbning og begyndte at hviske ham i øret. Tyve års solidt arbejde truede med at gå op i røg på et øjeblik. Hvis jeg havde tabt hovedet og var begyndt at forsvare mig med argumenter, var han sluppet fra mig. Men så dum var jeg ikke. I stedet satte jeg øjeblikkeligt ind dér, hvor jeg vidste, at jeg havde de bedste kort på hånden, og indgav ham den tanke, at det var på tide at få noget at spise. Fjendens modspil var tilsyneladende (du ved jo, hvordan man aldrig *helt* kan høre, hvad Han siger til dem) at betyde ham, at det, han her havde fat i, var uendeligt meget vigtigere end at spise. Det gættede jeg i hvert fald på, og jeg tror, det var tilfældet, for da jeg så sagde: "Nemlig, det er faktisk alt for vigtigt at gruble over på tom mave," lyste han op, og da jeg fik tilføjet: "Meget bedre at vende tilbage efter frokost og fortsætte frisk i hovedet," var han allerede halvt henne ved døren. Da først han nåede ud på

gaden, var sejren i hus. Jeg viste ham en avisdreng, der højlydt falbød sin formiddagsavis, og bus 73, som netop kom forbi, og før han nåede foden af trappen, havde jeg indgivet ham den faste overbevisning, at uanset hvilke mærkelige tanker der måtte opstå i hovedet på en mand, når han lukker sig inde med sine bøger, var en sund dosis af 'det virkelige liv' (hvormed han mente bussen og avisdrengen) nok til at illustrere, at 'den slags' ganske enkelt ikke kunne være sandt. Han havde selv en følelse af kun lige akkurat at være undsluppet, og de efterfølgende år holdt han meget af at tale om "den sunde virkelighedens prøve, som er vores ultimative værn mod fortænkthed og logikkens vildveje." Han er nu i sikkerhed i Vor Faders hus.

Forstår du efterhånden, hvor jeg vil hen? Takket være processer, som vi førte dem ud i for århundreder siden, finder mennesker det nærmest umuligt at tro på det ukendte, når de har det velkendte for øje. Bliv ved med at styrke tanken om altings *almindelighed* i din klient. Prøv frem for alt ikke at bruge videnskab (jeg mener sand videnskab) som forsvar mod kristendommen. På den måde opmuntrer du ham jo lige frem til at tænke på alt det, han ikke kan røre og se. Vi har oplevet nogle meget uheldige tilfælde blandt moderne fysikere. Hvis han absolut skal fuske med videnskab, så sørg for, at han holder sig til

økonomi eller sociologi; på den måde kommer han ikke for langt væk fra det 'virkelige liv', som har så stor værdi. Det allerbedste er, hvis du kan få ham til helt at holde sig fra videnskab og i stedet indgive ham en forestilling om, at han allerede ved det hele, og at alt det, han har fået ind i hovedet gennem løs snak og overfladisk læsning, er 'den moderne videnskabs resultater'. Husk altid, at din opgave er at få ham til at tænke så lidt og så uklart som muligt. Sådan som nogle af jer junior-dæmoner snakker, skulle man tro, jeres opgave var at *undervise* mennesker!

Din hengivne onkel

BRANDBÆGER